

Kaatuneitten muistopäivän 15.05. 2016 puhe Kalevankankaan sankarihaudoilla

Arvoisat kaatuneitten omaiset, sotainvalidit ja sotiemme veteraanit, hyvä juhlayleisö,

Kaatuneitten muistopäivän viettäminen sai alkunsa 12. huhtikuuta 1940 pidetystä

Piispainkokouksesta, missä ehdotettiin suru- ja muistojumalanpalvelusta Talvisodan sankarivainajien muistoksi. Mannerheimin päiväkäskyllä ajankohdaksi määräytyi toukokuun 3. sunnuntai.

Muistamme kiitollisuudella kaikkia sodissame kaatuneita. He antoivat maamme itsenäisyyden puolesta oman henkensä – koko elämänsä. Sitä enempää ei kukaan voi antaa.

Talvisodassa, Jatkosodassa ja Lapinsodassa kaatuneitten määrä oli yhteensä yli 95 000. Täällä Kalevankankaan jyrkän graniittiristin juurella lepää yhteensä 749 sankarivainajaa ja lisäksi poissaolevina siunattuina on 149. Kaikki kaatuneet on maassamme pyritty saamaan haudatuiksi kotipaikan multiin. Olemme voineet käydä haudoilla ja viettää muistohetkiä niin yksityisesti kuin virallisestikin.

Arvoisat sotaveteraanit, sodan päätyttyä te rakensitte yhteiskuntaamme sodan jäljiltä. Tähän työhön osallistuivat myös sotalesket, joiden taistelu kotirintamalla jatkui sodan päätyttyä kamppailuna yksinhuoltajina selviytymisestä.

Hyvät kuulijat, sallinette, että kerron lyhyen pätkän oman perheeni kohtalosta:

Isäni alikersantti Martti Tähti taisteli koko Talvisodan ajan Kannaksella eturintamassa JR 17, 6.

komppanian konekivääriampujana. Hän kaatui Viipurin puolustuksessa 12.03.1940 eli päivää ennen välirauhan julistamista - vasta 27-vuotiaana.

Äitini jäi ilman ammattia ja vakinaista työtä huolehtimaan kolmesta alle kouluikäisestä lapsesta. - En voi ymmärtää, miten hän selvisi.

Muistan joulun 1945 heti sodan jälkeen, jolloin tilanteemme oli erityisen vaikea. Juuri ennen joulua saapui kirje isän rintamatoverilta ja lähimmältä esimieheltä Päivö Oksalalta. Kirje sisälsi rahalahjan. Siteeraan nyt jo edesmenneen Päivö Oksalan joulun jälkeen helmikuussa 1946 lähettämää kirjettä, joka on säilynyt ainoana hänen kirjeistään äidilleni:

”K. Rouva Tähti, Parhaat kiitokseni joulun jälkeen saamastani kirjeestä, jossa pikku poikanne kanssa kerroitte perheen oloista. Teidän perheenne kohtalo tuli minulle hyvin läheiseksi, koska miesvainajanne Martti Tähti, joka viereltäni kaatui talvisodassa Viipurin puolustuksessa, oli luotettavimpia ja tunnollisimpia alaisistani. – Kun arvaan, etteivät olonne ole vielä kukaan parantuneet, lähetän täten taas pienen avustuksen, jos siitä voisi näin sydäntalvella olla jotakin huojennusta. ... Parasta vointia ja sydämelliset terveiset Itsellenne ja lapsille! Päivö Oksala.”

Tällainen, odottamattomalta taholta, aseveljeltä saatu apu merkitsi paljon - ehkä eniten henkisesti.

Sotaorvoksi jääneen lapsenkaan asema ei ollut helppo. Monet joutuivat ottamaan vastuun perheen toimeentulosta jo kouluikäisinä. Tiet aikuisuuteen vaihtelivat. Aikuisikä kului hyvinvointiyhteiskuntamme rakentamisessa. Vasta 2000-luvun taitteessa sotaorvot alkoivat puhua kokemuksistaan ja hakea vertaistukea samanlaisen kokemuksen läpikäyneiltä sekä järjestäytyä yhdistyksiksi.– Hiljattain syksyllä 2013 valtiolta antoi sotaorvoille kunnianosoituksen ja kunniakirjan. Sotaorpotunnus otettiin käyttöön vuonna 2014. Valtakunnallisessa sotaorporekisterissä on tällä hetkellä yli 16 000 sotaorpoa. Sotaorpojen keski-ikä lähestyy 80 vuotta, ja monet tarvitsivat jo nyt tukea kuntoutukseen.

Tampereen sotaorvoyhdistys ”Tampereen Seudun Kaatuneitten Omaiset ry viettää tänä syksynä 15-vuotisjulaa. Yhdistyksemme toiminta on vilkasta, jäseniä on yli 600. Sotaleskiä on kunniajäseninäme enää vain 4. Teemme työtä jäsentemme henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin lisäämiseksi. Koemme tärkeäksi isiemme muiston ja sodan ajan perinteen säilyttämisen. Perinnetyössä haluamme tehdä yhteistyötä veteraanijärjestöjen kanssa.

Hyvät kuulijat,

Kaatuneitten muistopäivän vietto on arvokas perinne. Se on muistutus rauhan merkityksestä. Ensimmäiset muistojuhlat olivat surujuhlia. Silloin Suomen lippukin oli osan päivästä puolitangossa. Vuodesta 1995 lähtien lippu on liehunut heti aamusta ylhäällä todistaen siitä, että kaatuneitten muistopäivä on myös kiitosjuhla. Kiitämme siitä, että voimme elää itsenäisessä Suomessa. Osaamme arvostaa rauhaa ja toivomme sitä sydämestämme myös tuleville sukupolville.